

Газета
виходить
з 1992 року

■ прогноз погоди

Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя	Понеділок
28 липня	29 липня	30 липня	31 липня	01 серпня
мін. макс. +13° +25°	мін. макс. +17° +26°	мін. макс. +18° +29°	мін. макс. +20° +26°	мін. макс. +16° +19°

sinoptik.ua

№21 (1858) 28 липня 2022 року

День виходу – четвер

Удари по Антонівському мосту: що це дає для перебігу війни

Ввечері 26 липня стало відомо, що ЗСУ вивели з ладу Антонівський міст через Дніпро, який з'єднує тимчасово окупований РФ Херсон із лівобережжям. У Мережі місцеві мешканці повідомляли про сильні вибухи у місті, однак підтвердження влучання саме у міст не було. А вже вранці 27 липня у ЗСУ офіційно заявили, що обстріляли важливі логістичні транспортні шляхи окупантів. ТСН.ua зібрав усю актуальну на даний час інформацію про важливу для Росії логістичну переправу у Херсоні.

ЩО СТАЛОСЯ З АНТОНІВСЬКИМ МОСТОМ

У вівторок ввечері, 26 липня, в тимчасово окупованому Херсоні пролунали вибухи. Місцеві жителі повідомили, що вибухи були в районі Антонівського мосту. Після чого почала з'являтися інформація про його знищення ЗСУ.

Водночас пропагандистські ЗМІ заявляли, що в Херсоні працювала російська ППО, і спростували, що міст зруйнований.

Вже вранці 27 липня інформацію про обстріл Антонівського мосту в ефірі всеукраїнського телемарафона підтвердила речниця

Сил оборони Півдня Наталя Гуменюк.

"Підкреслюю, що наші сили тримають під контролем важливі логістичні транспортні шляхи, які для ворога мають критичне значення, тому що це не дає йому можливості маневрів і підтягувати сили і боеприпаси. Те, що увага прикута до мосту, цілком зрозуміло. Я зауважу, що ми цінуємо все, що є в нашій країні, навіть коли воно під окупантами. Ми не руйнуємо інфраструктуру, ми руйнуємо плани ворога. Робота нашої артилерії настільки акуратна і ювелірна, що спрямована більше на деморалізацію ворожого війська. Удари були, але вони були філігранні", - сказала вона та додала, що ЗСУ контрольним авіаударом знищили опорник окупантів в Андріївці на Херсонщині і звільнили село.

Більше того визнали вже удари по переправі і окупанти. Так, пропагандистські російські ЗМІ вранці 27 липня повідомили, що залізничний Антонівський міст через Дніпро під Херсоном знову обстріляли з РСЗВ HIMARS і він має пошкодження. Однак про масштаби руйнувань не обмовилися.

Натомість у Херсонській ОВА говорять, що оцінити стан руйнувань мосту складно, оскільки окупанти до нього нікого не пускають.

"Після нічного відпрацювання Антонівський міст

отримав суттєві uszkodження. Оцінити їх поки що складно - орки нікого не підпускають до нього з обох боків, але відновлювальні роботи точно займуть дуже багато часу і вимагатимуть ресурсів, з якими велика проблема в окупантів. Орки, вам же натякали, що з Херсона вам час валити, поки можете", - написав перший заступник голови Херсонської ОВА Юрій Соболевський.

ЯК ВІДРЕАГУВАЛИ ОКУПАНТИ

Традиційно реакція була бурхливою. Гауляйтер Кирило Стремоусов підтвердив, що переправа зазнала руйнувань і руху мостом більше немає. Сам колаборант, коментуючи подію пропагандистським журналістам, був трохи знервованим, а у своїй палкій промові змішав "грішне з праведним". За його словами, міст обстріляли "американські фахівці". Він також приплив до руйнування мосту Небесну сотню, недобрим словом згадав Зеленського і кілька разів наголосив, що пошкодження переправи "ні на що не вплине", а без мосту в окупованому Херсоні поки обійдеться, бо "всі речі передбачили".

Слід зазначити, що колаборант пересувається містом у бронезилеті, що свідчить про гарячу "любов" херсонців до нього.

РЕАКЦІЯ УКРАЇНЦІВ

На відміну від окупантів, українці цій новині зраділи, оскільки вона наближує ЗСУ до наступу на Херсон та його звільнення. Своїми емоціями люди почали ділитися у соціальних мережах. Жартують, що окупанти не скористалися своїм шансом врятуватися з Херсона втечею та сподіваються, що долю Антонівського моста повторить і Кримський.

Відреагувала на подію навіть Вікіпедія, яка оператив-

но дала правки у статтю про Антонівський міст.

ЯКІ НАСЛІДКИ ЗНИЩЕННЯ АНТОНІВСЬКОГО МОСТУ

Військовий експерт Олег Жданов заявив, що виведення з ладу цього мосту є дуже важливим для звільнення Херсона.

"Його знищення є першочерговою задачею для подальшого вибиття противника з правого берегу Дніпра та звільнення Херсона. Неможливість використовувати Антонівський міст сильно ускладнить логістику противнику, що не дасть їм змоги в повній мірі підживлювати свої угруповання навколо Херсона", - каже Жданов.

Експерт також наголосив, що через руйнування мосту окупанти найближчими днями посилять ракетні удари по цивільних об'єктах України. Тому Жданов закликає українців не хестувати повітряними тривогами.

Раніше австрійський військовий аналітик, експерт із застосування бойової авіації Томас Купер писав, що знищення Антонівського мосту під Херсоном не означає автоматичний "кінець" окупації Росією Херсонщини. На думку експерта, Антонівський залізничний міст є важливішим для росіян за Антонівський автодорожній міст.

Нагадаємо, 24 лютого Росія напала на Україну, завдавши серію ракетних та авіаударів по наших містах, зокрема і по Києву. Широкомасштабне вторгнення триває вже 154-й день (війна 8 років). Окупанти продовжують руйнувати українські села, селища і міста крилатими ракетами та авіабомбами, вбиваючи мирне населення та завдаючи нищівних руйнувань інфраструктурі.

Донька загиблого Героя збирає кошти, щоб придбати «Джавелін»

Семирічна Іринка із Рівного виготовляє і продає віночки, щоб допомогти Збройним силам України. На війні загинули її тато і дядько, тож дівчинка взялася допомагати їхнім побратимам. Маленька збрала гроші на два тепловізори і два авто. Зараз Іринка мріє придбати «Джавелін».

32-річний батько дівчинки Олександр Васильєв з 14-тої окремої механізованої бригади загинув 27 березня на Миколаївщині. Іринка каже, її татко для неї був найкращим у світі. Війна забрала у Іринки не лише тата, а й у 2014-му дядька. Щоби діти не втрачали рідних на війні Іринка вирішила і сама наближати нашу перемогу допомагаючи армії.

Дівчинка створює і продає віночки за 100 гривень. Скільки виготовила і продала – навіть не порахує. Та придбане семирічною дівчинкою для армії вражає. Адже люди, дивлячись на старання дитини, платять значно більше, ніж вона просить за свої віночки.

«Я спочатку на перший збирала тепловізор, потім на другий, а тепер я збираю вже на третю машину», - розповідає вона.

Все придбане вже на передовій. Тепер у дитини ще нова мета. «Джавелін». Кажу, Ірин, ну це ж дороге, його просто так не купиш», - розповідає про задум доньки мама Вікторія.

Тому Іринка каже, збирається писати листа керівництву України, щоби їй сказали як купити «Джавелін». Адже це дуже треба для української армії. І певна, тато і дядько нею б пишалися.

Якщо ви ще нічого не купували в Іринки, виправляйтесь негайно, номер карти мами - Васильєва Вікторія 5168757381401639

Наближаємо Разом Перемогу!

ПАСАЖИРСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Україна
з Рівного щосереді

Польща
з Варшави щочетверга

- без пересадок
- беремо передачі

+38 067 354 1075
+48 721 424 906

ЧИ ЧЕКАТИ СТИБКА ЦІН НА ПАЛЬНЕ ЧЕРЕЗ ПАДІННЯ ГРИВНІ

Чиновник Міністерства економіки не прогнозує стрибка цін на пальне у зв'язку зі зміною курсу гривні. Про це сказав перший заступник міністра економіки Денис Кудін під час телемарафону.

«Ми не очікуємо цінового стрибка на пальне, оскільки в останні тижні намітилась тенденція до зниження ціни. Якби не було зміни курсу гривні, ціна б пішла вниз. Зараз у зв'язку з переглядом курсу Нацбанком очікуємо, що ціна залишиться на тому ж рівні», — заявив Кудін.

Зазначимо, 21 липня рішенням Національного банку України офіційний курс долара було піднято на 25%, до 36,56 грн/\$.

На думку одного з експертів, попри зростання офіційного курсу валюти ціни на пальне в українських мережах АЗС мають шанси втриматися на поточному рівні.

«Розрахунок на базі формули держрегулювання показує, що поточні ціни на заправках мають усі шанси втриматися без підвищення. Цьому також сприятиме й зниження світових цін на нафту й нафтопродукти, яке спостерігається у липні», — каже директор Консалтингової групи «А-95» Сергій Куюн.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» з метою одержання та врахування пропозицій і зауважень громадськості Управління містобудування та архітектури виконавчого комітету Рівненської міської ради повідомляє про початок процедури визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту містобудівної документації «детального плану території міста Рівного на земельну ділянку орієнтовною площею 2 га з кадастровим номером 5610100000:01:068:0352 в районі вулиць Дубенської та Макарова».

З текстом заяви про визначення обсягу СЕО можна ознайомитись на веб-сайті Управління містобудування та архітектури виконавчого комітету Рівненської міської ради <https://arhrv.gov.ua/news>

Відповідно до частини четвертої статті 12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» громадськість в межах строку громадського обговорення має право подати в письмовій формі (в тому числі в електронному вигляді) зауваження та пропозиції до визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки. Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки надаються у письмовій формі до Управління містобудування та архітектури виконавчого комітету Рівненської міської ради у строк, протягом 15 днів з дня оприлюднення цієї заяви за адресою: 33028, м. Рівне вул. Казимира Любомирського (раніше — Лермонтова), 6., Електронна адреса — umiarx@gmail.com.

Посадова особа, відповідальна за збір пропозицій — Андрій Шевчук, (0362) 62-04-11. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» з метою одержання та врахування пропозицій і зауважень громадськості Управління містобудування та архітектури виконавчого комітету Рівненської міської ради повідомляє про початок процедури визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту детального плану «на вул. захисників Маріуполя (кол. Костромській (біля монумента Вічної Слави)) площею 8 гектарів (приблизно), що включає земельну ділянку з кадастровим номером 5610100000:01:031:0007 для будівництва та обслуговування об'єктів фізичної культури і спорту (для громадської забудови і будівництва та обслуговування спортивно-розважальних закладів)».

З текстом заяви про визначення обсягу СЕО можна ознайомитись на веб-сайті Управління містобудування та архітектури виконавчого комітету Рівненської міської ради <https://arhrv.gov.ua/news>

Відповідно до частини четвертої статті 12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» громадськість в межах строку громадського обговорення має право подати в письмовій формі (в тому числі в електронному вигляді) зауваження та пропозиції до визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки. Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки надаються у письмовій формі до Управління містобудування та архітектури виконавчого комітету Рівненської міської ради у строк, протягом 15 днів з дня оприлюднення цієї заяви за адресою: 33028, м. Рівне вул. Казимира Любомирського (раніше — Лермонтова), 6., Електронна адреса — umiarx@gmail.com.

Посадова особа, відповідальна за збір пропозицій — Андрій Шевчук, (0362) 62-04-11. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

Які три групи виплат гарантовані жителям тимчасово окупованих територій

Для того, аби підтримати осіб, які не можуть виїхати з тимчасово окупованих територій через обстріли, проблеми зі здоров'ям чи з інших причин, уряд навесні запровадив можливість дистанційного оформлення такими громадянами державних та інших видів допомог.

Про які саме виплати йдеться — розповіли фахівці Юридичного радника для ВПО.

Українці, які втратили роботу через військову агресію росії, можуть дистанційно стати на облік у центрах зайнятості та отримувати допомогу по безробіттю. Зробити це можна, зокрема, за допомогою portalу «Дія».

Також згідно з постановою Кабміну, нарахування і виплата всіх належних державних виплат (пенсій, соціальних допомог, пільг та суб-

сидій тощо) продовжуються в повному обсязі для осіб, що проживають в тому числі й на тимчасово окупованій території. При цьому

протягом дії воєнного стану та одного місяця після його припинення чи скасування виплата раніше призначеної соціальної допомоги здійснюється без додаткового звернення до органів соціального захисту населення.

Окрім того, українці, що опинилися в окупації, також можуть розраховувати на грошову підтримку від міжнародних організацій. Для отримання таких виплат необхідно подати заявку через платформу «Допомога».

Фахівці додають — під час заповнення заяви на порталі слід вказати свої персональні дані, а також реквізити банківського рахунку у форматі IBAN. Тоді можна буде на платформі дізнатися про стан розгляду поданої заявки.

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД ЗАВЕРШИВ ФІНАНСУВАННЯ ВИПЛАТ ЗА ЛИПЕНЬ

25 липня завершено фінансування пенсій за липень. Про це повідомляє Пенсійний фонд.

На пенсійні виплати спрямовано 50,2 млрд грн, в тому числі 11,3 млрд грн — на виплату пенсій через АТ «Укрпошта», 38,9 млрд грн — через уповноважені банки.

Уповноваженими банками зараховано на рахунки, відкриті в банках за зверненнями пенсіонерів, 100 % профінансованих сум.

За повідомленням АТ «Укрпошта» станом на 24 липня доставлено 71,8 % профінансованої суми за липень.

У липні надано 593 тис. пенсійних послуг особам, які звернулися до органів Пенсійного фонду України, у тому числі 25 липня — 37 тисяч.

МІНІМАЛЬНУ ЗАРПЛАТУ ТА ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ В УКРАЇНІ "ЗАМОРОЗЯТЬ" НА ЧАС ВІЙНИ

В Україні під час війни, ймовірно, припиниться підвищення мінімальної зарплати та прожиткового мінімуму. Від цих показників залежить розмір соціальних виплат, а також пенсій.

Замість підвищення соцстандартів як таких уряд зосередиться на держпрограмах підтримки вразливих верств

населення.

Про це заявила міністерка соціальної політики України Оксана Жолнович в ефірі всеукраїнського телемарафону. Вона нагадала, що державний бюджет гостро потребує грошей.

«Я не впевнена, що наш бюджет сьогодні зможе потягнути зміну стандартів — таких, як мінімальна зарплата та прожитковий мінімум, і я поясню чому. Тому що це не тільки збільшення стандарту, а й збільшення фіскального навантаження на роботодавців», — зазначила Жолнович.

З її слів, прожитковий мінімум при цьому впливає на величезну кількість грошових виплат, у тому числі, наприклад, суддям. Збільшення прожиткового мінімуму збільшить усі ці виплати, що стане для держав «занадто дорогим кроком», вважає Жолнович.

Натомість Мінсоцполітики, як зазначила міністр, співпрацюватиме з міжнародними донорами. У результаті планують збільшити кількість програм, які допоможуть вразливим верствам населення.

«Ми можемо просто збільшувати кількість різноманітних програм для того, щоб у сукупності людина отримувала достатній набір усіх інструментів, які дозволяють їй вижити. Хоча, звичайно, буде непросто. Треба буде балансувати», — сказала Жолнович.

НАРДЕПИ ПРОПОНУЮТЬ ПОВЕРНУТИ МОБІЛІЗОВАНИМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАРПЛАТИ ЗА МІСЦЕМ РОБОТИ

Група народних депутатів пропонує повернути до законодавства норму збереження середньої заробітної плати за місцем роботи мобілізованим на військову службу працівникам та запровадити механізм державної компенсації витрат на оплату праці таких працівників на час призову.

Відповідний законопроект № 7584 про внесення змін до Податкового кодексу та інших законодавчих актів щодо відновлення гарантій збереження середньої заробітної плати працівникам на час призову на військову службу зареєстровано у Верховній Раді у попередню сесію, повідомляє сайт українського парламенту.

Як пояснила одна з авторок законопроекту, співголова фракції «Європейська солідарність» Ірина Герашенко, нардепи пропонують зберігати середній заробіток на підприємствах, в установах, організаціях співробітникам, призваним на військову службу, а їхнім роботодавцям компенсувати відповідні втрати за рахунок зменшення суми виплат зобов'язань, які зараховуються до державного бюджету. Запропоновані зміни діятимуть під час воєнного стану та 12 місяців після його припинення або скасування.

Понад 5000 дітей зможуть долучитися до проекту Євгена Клопотенка

Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) в Україні та ініціатива з покращення культури харчування Cult Food шеф-кухаря Євгена Клопотенка за підтримки Міністерства освіти України розпочали спільний проект «Спільно | твоя підтримка поруч», в рамках якого діти зможуть психологічно відновлюватися під час кулінарних майстер-класів.

«Війна має особливо руйнівний вплив на дітей в Україні: десятки тисяч потребують психологічної та соціальної підтримки. Багато з них були змушені залишити свої домівки, інші були розлучені зі своїми родичами та безпосередньо зазнали впливу війни. Діти приголомшені від вибухів. Вони живуть під звуки повітряних сирен. Запускаючи цей проект, ми сподіваємося, що нові кулінарні сесії та робота з психологами зможуть забезпечити дітям і їх вихователям певну нормалізацію та безпеку в ці важкі дні.

В рамках медіа-компанії проекту, діти та їхні батьки отримають поради від команди психологів та нутриціологів як психологічно стабілізувати себе і дитину, як сформувати здорові харчові звички у приготуванні та споживанні їжі, а Євген Клопотенко поділиться порадами, як батькам та дітям через приготування їжі підтримувати один одного.

«Стрес та непродумане харчування погіршують психологічний стан, а під час війни це особливо небезпечно. Психологічна підтримка

та здорове харчування, яке містить в собі всі необхідні для організму елементи, допомагає зберегти здоров'я та зміцнити націю», — говорить шеф-кухар Євген Клопотенко.

Заходи будуть проводитися у 7 областях України, де зосереджена велика кількість внутрішньо переміщених сімей: Закарпатській, Львівській, Рівненській, Хмельницькій, Тернопільській, Івано-Франківській та Чернівецькій.

Майстер-класи для дітей проходять 2-3 рази на тиждень до кінця листопада. Загалом заплановано, що завдяки проекту психосоціальну допомогу отримають понад 5 тис. дітей.

Проект «Спільно | твоя підтримка поруч» створено в межах «СПІЛЬНО» — програми Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), яка має на меті об'єднати зусилля з урядом, місцевими органами влади, громадським сектором та бізнес-партнерами, щоби надати мультисекторальну допомогу сім'ям із дітьми, що постраждали від війни.

Віталій Коваль дав роз'яснення щодо зміни рівня офіційного курсу гривні до долара США

Днями Нацбанк скорегував у бік збільшення офіційний курс гривні до долара США на 25% (до 36,5686 грн/дол. США).

Для чого це було необхідно і що буде з курсом далі? Роз'яснення дав начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль.

"Нацбанк привів курс національної валюти до ринкових умов. Сьогодні зміна рівня фіксованого офіційного курсу гривні до долара США дає змогу:

- збільшити конкурентоспроможність українських виробників;

- зближити курсові умови для різних груп бізнесу та населення;

- підтримати стійкість економіки в умовах війни", - розповів Віталій Коваль.

Очільник області також зазначив, що офіційний курс гривні до долара США й надалі є фіксованим, він не

йде у «вільне плавання». Це дозволяє НБУ контролювати динаміку інфляції і утримувати цінову та фінансову стабільність в країні. Відкоригований курс також додатково стабілізує економіку і додає їй

стійкості в умовах невизначеності воєнного періоду.

Також Нацбанк прогнозує, що корекція обмінного курсу збільшить приплив і продаж валютної виручки експортерами.

Віталій Коваль також пояснив і умови встановлення курсу валюти. Зауважив, що вони залишилися незмінними:

- продаж та її купівля банками за заявками клієнтів у безготівковому сегменті валютного ринку й надалі здійснюватиметься за курсом, який не може більш як на 1% відхилитися від офіційного;

- курс продажу валюти в готівковому сегменті визначатиметься попитом та пропозицією.

СБУ ЗАТРИМАЛА ВОРОЖОГО ІНФОРМАТОРА, ЯКИЙ ПЕРЕДАВ ДАНІ ПРО ЗСУ БІЛОРУСЬКИМ ПРАВОХОРОНЦЯМ

Служба безпеки викрила зловмисника, який "злив" інформацію про розташування блокпостів, дислокацію і переміщення живої сили і техніки ЗСУ, а також інших військових формувань на території західної України. «Сусідів» особливо цікавили укріплення на прикордонних територіях.

Як встановило і документально засвідчило слідство, інформатор передав дані білоруським правоохоронцям під час незаконного перетину державного кордону з білоруссю.

Перевіряється інформація про інші "візити" чоловіка до ворожих правоохоронців і спецслужб.

Наразі фігуранту повідомлено про підозру за ч.2 ст.114-2 Кримінального кодексу України (поширення інформації про переміщення, рух або розташування ЗСУ чи інших військових формувань). Санкція статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі строком від п'яти до восьми років.

Досудове розслідування триває, іде системна робота, аби встановити всі деталі підривної роботи фігуранта проти національної безпеки України.

У ПРИМІЩЕННІ ДУБЕНСЬКОЇ РДА ОБЛАШТУВАЛИ НАДІЙНЕ СХОВИЩЕ

Проінспектував укриття в будівлі Дубенської РДА начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль. Раніше тут було закладене приміщення. Сьогодні – надійне сховище.

В бомбосховищі поміняли підлогу, реставрували всі двері, поштукатурили і пофарбували стелі і стіни, замінили електропроводку. Для захисту від ударної хвилі виготовили і встановили захисні щити на вікна. А також, провели інтернет і спецзв'язок. За необхідності в укритті проводять селектори і наради з головами територіальних громад.

«Такі сховища – хороший приклад

для наслідування. Закликаю кожного керівника державної структури, підприємства та установи подбати про свої працівників. Якщо досі немає належного укриття – облаштувати його. Це перш за все безпека вашої команди», - прокоментував Віталій Коваль.

СЕРТИФІКАЦІЯ ВЧИТЕЛІВ НА РІВНЕНЩИНІ: ЯК ВІДБУВАТИМЕТЬСЯ

Цьогоріч в області на сертифікацію очікують 105 вчителів початкових класів. Реєстрація почнеться вже з 1 серпня. Одна із основних вимог – педагогічний стаж не менше 2 років.

Про це розповів перший заступник голови Рівненської ОВА Сергій Подолін. Він зазначив, що тест відбуватиметься на спеціально облаштованих пунктах області.

«Цьогоріч незалежне тестування вчителів початкової школи відбуватиметься на початку вересня. Для учасників сертифікації створять безпечні умови у всіх тимчасових екзаменаційних центрах. Будуть облаштовані укриття. Також визначать відповідальних, які пройдуть інструктаж щодо дій під час тривоги. Здоров'я та безпека освітян - у пріоритеті», - сказав Сергій Подолін.

Нагадаємо, що сертифікація педагогічних працівників – це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей вчителів, зокрема з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання. Вона відбувається виключно на добровільних засадах.

Учитель, який виявив бажання взяти участь у сертифікації, має пройти три етапи:

- незалежне тестування фахових знань та вмінь;
- самооцінювання власної педагогічної майстерності;
- вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації.

Також зауважимо, що умови складання вчительського тесту подібні до умов НМТ для вступників.

Надаватимуть комплексну допомогу постраждалим від війни

На Рівненщині тимчасовий прихисток знайшли понад 50 тисяч переселенців. Серед них 15 тисяч – діти, 9 тисяч – пенсіонери. Усі вони потребують різного виду допомоги.

Про комплексну допомогу таким категоріям людей йшлося під час засідання обласної координаційної ради з питань сім'ї, демографічного розвитку, гендерної рівності, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та торгівлі людьми.

На заході були присутні представники служб ОДА, місцевого самоврядування, правоохоронних органів, благодійних фондів, громадських організацій.

«На Рівненщині до повномасштабного вторгнення діяло 16 спеціалізованих служб, які надають психологічну, медичну, юридичну, гуманітарну та іншу допомогу. Зараз постали нові виклики – робота із постраждалими під час війни. Зрозуміло, що звернення людей будуть зростати», - зазначила заступниця голови Рівненської ОДА, голова координаційної ради Людмила Шатковська.

На координаційній раді розглянули питання щодо надання комплексної допомоги постраждалим особам, дотримання прав та інтересів неповнолітніх, фіксації злочинів.

За словами директорки департаменту соціальної політики ОДА Рози Слободенюк, на Рівненщині планують розширити безкоштовні та конфіденційні послуги «Єдиного вікна». Також є необхідність облаштування «кризових кімнат» для постраждалих.

«Цьогоріч на Рівненщині вже зафіксовано 88 злочинів домашнього насильства, 62 вже скеровано до суду. У 4 випадках постраждали – діти. Ведеться також робота у напрямку пошуку та повернення викрадених українців, яких незаконно вивезли до РФ», - сказала в.о. начальника відділу захисту інтересів дітей та протидії насильству Рівненської обласної прокуратури Тетяна Кривицька-Люліч.

Продовжується реєстрація переселенців для отримання фінансової допомоги

Географія надання фінансової допомоги для ВПО розширюється.

На Рівненщині БФ «Право на захист» спільно з чеською міжнародною організацією People in need (Людина в біді) та органами соцзахисту області продовжують реєструвати переселенців для одержання підтримки.

Фінансова допомога становитиме 2220 грн.

Додалися нові населені пункти області:

- 25 липня (13.00-17.00) - Рафалівка, Селищна рада вул. 1 травня, 12;
- 26-27 липня (8.00-17.15) - м.Вараш, ЦНАП, приміщення 104, м-р Будівельни-

ків, 25;

- 28 липня (9.00-16.00) - смт Володимирець на базі пансіонатів вул. Миру, 2 та вул. Горького, 2.

До 30 липня продовжено

реєстрацію у Рівному, майдан Просвіти, 2 (ЦНАП).

Раніше ВПО могли зареєструватися у Сарнах, Зарічному, Висоцьку, Миличах та Дубровиці.

Нагадаємо, при собі необхідно мати документи, що посвідчують особу.

Може бути присутня одна особа від сім'ї з оригіналами документів на кожного члена родини, які переїхали з ним.

Якщо ви вже отримували допомогу від інших міжнародних організацій (державної допомоги не стосується) в еквівалентному розмірі 2220 грн, ви не зможете зареєструватися в цій програмі.

Після реєстрації - очікуйте на sms-повідомлення про надходження коштів.

Для довідок діє гаряча лінія організації People in need (Людина в біді) 0 (800) 210-174 - безкоштовно для всіх операторів в Україні.

НА РІВНЕНЩИНІ ПЛАНУЮТЬ СТВОРИТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКУ КЛІНІКУ

На базі Рівненської обласної клінічної лікарні імені Юрія Семенюка планують створити університетську клініку. Заклад може стати базою для підготовки студентів та інтернів медичних університетів.

Досвід створення такого закладу в Любліні вивчали представники від Рівненщини на чолі з першим заступником голови ОДА Сергієм Подоліном. До складу делегації увійшли керівник обласної клінічної лікарні Віктор Ткач, медичний директор з хірургії обласної лікарні Юрій Ординський, а також ректори релокованих медичних ВНЗ – Луганського медичного університету та Харківського інституту медицини та біомедичних наук.

«В Україні є політична воля щодо старту процесу зі створення університетських клінік. Адже їх функціонування – це стратегія розвитку для вищої медичної освіти, її майбутнє. Планується, що такі клініки будуть в кожному обласному центрі. Тому хочемо вивчити досвід на прикладі Люблінського університету, на базі якого діє потужний симуляційний центр. Під час поїздки відбулися важливі зустрічі із представниками уряду Любліна, керівництвом університету та лікарні», - розповів Сергій Подолін.

Симуляційний центр Люблінського університету збудований за грантові кошти Євросоюзу. Це 5-ти поверхова унікальна модель клініки. Тут замість пацієнтів – спеціальні манекени, які відображають повну клінічну картину того чи іншого стану пацієнта.

В центрі відбувається як навчання, так і відпрацювання практичних навичок студентами. Університет також активно співпрацює з поліцією, ДСНС, військовими та громадськими організаціями, які можуть відпрацьовувати вміння надання медичної допомоги.

Результатом поїздки стане підписання меморандуму щодо подальшої співпраці між обласною лікарнею та вищими медзакладами на Рівненщині із Люблінською університетською клінікою.

Також, як розповів медичний директор з хірургії Рівненської обласної лікарні Юрій Ординський, під час зустрічі обговорили можливість створення на базі Люблінського університету кампусу для Луганського та Харківського університетів. Це приміщення, де науковці та студенти, які виїхали за кордон, зможуть продовжувати викладати та вчитися.

Нагадаємо, через війну на Рівненщину переїхали Луганський державний медичний університет та Харківський інститут медицини та біомедичних наук. На переконання начальника ОВА Віталія Ковалю, розташування релокованих навчальних закладів зможе підняти середній рівень освіти в області та стати новою точкою росту регіону.

В ОБЛАСНІЙ ДИТЯЧІЙ ЛІКАРНІ – НОВИЙ НАРКОЗНО-ДИХАЛЬНИЙ АПАРАТ

Маленькі пацієнти дитячої обласної лікарні зможуть безболісно отримати наркоз. Нове медичне обладнання встановили у відділенні травматології. А вже тут щодня приймають від 10 до 20 дітей. Дозу наркозу можна відрегулювати, аби після медичних маніпуляцій діти одразу прокидалися.

Відвідав лікарню, де рятують маленьких пацієнтів начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль.

Очільник області подякував працівникам і керівництву закладу, які навіть під час війни – не зупиняються, а шукають нові можливості.

«Дитяча лікарня – приклад вірного напрямку та розвитку дитячої медицини. Ця лікарня до ініціативи долучила владу, волонтерів, благодійні фонди, підприємців та інші організації. Це хороший приклад для інших медзакладів області», - відзначив Віталій Коваль.

Навчання під час війни: чого очікувати школярам і їхнім батькам

Навчальний рік в Україні має розпочатися 1 вересня в очному режимі там, де це можливо. У прифронтових областях і прикордонних громадах застосовуватиметься онлайн-навчання. Безпека дітей є найголовнішим завданням при підготовці закладів освіти до навчального року. Як триває підготовка до 1 вересня, які заходи плануються для забезпечення школярів та які нововведення очікувати батькам і учням – розбивався Центр громадського моніторингу і контролю.

БЕЗПЕЧНЕ ОФЛАЙН-НАВЧАННЯ

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль повідомив, що уряд розробив рекомендації закладам освіти щодо підготовки до безпечно-го навчального року. Перш за все, всі школи до вересня мають завершити підготовку до офлайн-навчання, зокрема, обладнати бомбосховища. Відвідувати можна буде лише ті заклади, які мають укриття.

«У сховищах мають бути тепло, світло, вентиляція, вода й усе для комфортного перебування під час тривалої повітряної тривоги. Навчання дітей і персоналу правильному поведінню під час тривоги мають стати регулярними», – наголосив він.

Міністерство освіти і науки України рекомендує школам перед відкриттям провести низку заходів:

- перевірити заклад освіти та прилеглі території на наявність вибухонебезпечних предметів;
- підготувати системи оповіщення, зокрема, доступності оповіщення для дітей із порушеннями зору та слуху;

- визначити та позначити шляхи евакуації;
- підготувати і обладнати укриття для всіх учасників освітнього процесу;
- створити запаси води та медикаментів;
- організувати проведення тренувань з учасниками освітнього процесу щодо дій у разі повітряної тривоги;
- провести навчальні заняття щодо охорони здоров'я, надання домедичної підготовки тощо;
- підключити мережі Wi-Fi в укриттях для проведення занять (за можливості).

Серед нововведень, які плануються з нового навчального року: наявність у школах тривожної кнопки для звернення до поліції.

ОНЛАЙН-ШКОЛИ

Заклади освіти у зоні бойових дій чи на тимчасово окупованих територіях будуть працювати дистанційно. На інших територіях самі директори шкіл вирішуватимуть, за якою формою працюватиме їхня школа: очно, онлайн чи змішано. Але, за словами міністра освіти і науки Сергія Шкарлета, батьки мають право вирішувати, де та за якою формою навчатиметься їхня дитина: очно чи онлайн.

Наталія Піпа, народна депутатка України, секретарка комітету ВРУ з питань освіти, науки та інновацій, під час дискусії в Медіацентрі Україна підкреслила, що навіть під час Другої світової війни навчання у школах продовжувалося. І зараз від регіону до регіону держава шукатиме різні форми навчання. Перевага надаватиметься саме очній формі. Звичайно, якщо це не буде іти у розріз із питаннями безпеки.

«Як перейти на дистанційну освіту, ми вже навчені. Це зробиться протягом декількох

хвилин, якщо буде потреба... Але багато хто зараз хоче очне навчання. Бо онлайн – це більше про самонавчання. Не всі до нього готові», – наголосила вона.

Що варто знати батькам перед новим навчальним роком

Освітній омбудсмен Сергій Горбачов наголошує, що заклади освіти перед початком навчального року мають провести інформаційну роботу з батьками. Показати укриття, де під час повітряної тривоги будуть перебувати діти, розробити та донести до відома дітей, батьків, вчителів правила перебування в укритті, правила передачі дитини батькам після завершення тривоги та інші безпекові питання.

Крім того, батьки хвилюються, що багато вчителів виїхали за кордон, а тому навчального колективу шкіл може бути недостатньо. Проте директор Департаменту освіти і науки Львівської ОВА Олег Паска під час дискусії в Медіацентрі Україна розвіяв ці занепокоєння. «Із 34 тисяч вчителів тільки тисяча вчителів на початку війни росії проти України виїхали за кордон. З них вже дві третини повернулися. Навіть якщо б вони залишилися за кордоном, проблеми з освітнім процесом в закладах загальної середньої освіти не було би. Тому що є такі речі, як заміни. І це не велика кількість», – сказав він.

ЯК БУТИ ДІТЯМ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Багато дітей наразі залишаються за кордоном. З нового навчального року вони підуть в школи тих країн, де вони разом із батьками отримали тимчасовий притулок. Тому виникає непорозуміння у питанні, як потім, після повернення до України, синхронізувати знан-

ня та оцінки. Олег Паска розповів, що зараз готується відповідний наказ Міністерства освіти та науки, який узгодить це питання.

«Буде наступний варіант. Діти, які підуть в школи в тих країнах, де вони перебувають, такі предмети, як фізика, хімія та інші, будуть в наших документах прописані їм в кінці року як «зараховано». Вони будуть тільки дистанційно вивчати в наших школах українську мову і літературу, історію України, тобто предмети українознавчого циклу. У такий спосіб вони отримають документи про середню освіту. І коли вони захочуть вступити в наші заклади вищої освіти, вони просто екстернатом допрацюють, або комісійно буде визначено їх рівень знань з таких предметів, як фізика, хімія, біологія, які вони вивчали у школах за кордоном, і їм будуть виставлені відповідні оцінки. Тому все робиться для того, щоб шанси дітей повернутися в Україну були великими», – сказав він.

Нацбанк обвалив офіційний курс гривні: що це означає

Національний банк України з 21 липня різко опустив офіційний курс гривні до долара. Національна валюта в один момент обвалилась на 25% до 36,5686 грн за долар. До цього, з 24 лютого, курс був зафіксований на рівні 29,2549 грн за долар.

Заступник голови Нацбанку Сергій Ніколайчук визнав корекцію офіційного курсу гривні на 25% прискорить інфляцію на 2-3%. Вищий офіційний курс означає, що імпортери купуватимуть валюту дорожче, а відтак закладатимуть це у кінцеві ціни товарів. Наразі у споживчому кошику третина припадає на імпортовані товари.

Думки економічних експертів щодо коректності дій регулятора розходяться, втім, усі вони погоджуються в одному: найближчим часом ціни на продукти, побутові хімію та техніку поповзуть вгору. Однак зростання цін лише імпортними товарами не обмежиться...

«У НБУ Є НЕДОЛІК: ВІН РОБИТЬ ДУЖЕ РІЗКІ КРОКИ. ТАК ЕКОНОМІКОЮ КЕРУВАТИ НЕ МОЖНА...»

Володимир Лановий, экс-міністр економіки України: «Головним завданням Нацбанку є стримування девальвації гривні. Вона ж об'єктивно можлива: країна у стані війни, заводи знищені, зарплат люди не отримують. Люди намагаються тримати заощадження у доларах», – зазначає у коментарі «Главкому» Володимир Лановий.

За його словами, НБУ може стримувати девальвацію кількома шляхами. Один з важелів – продаж іноземної валюти на внутрішньому міжбанківському ринку, щоб вирівняти баланс між попитом та пропозицією на цю валюту.

«Ми знаємо, що у червні було продано \$900 млн. Якщо ж попит на долари завеликий, і валютних резервів не вистачає, адже НБУ перестав у цьому місяці підтримувати такими сумми гривню, відбувся розрив між курсом, який встановив регулятор, і курсом, який реально має місце. І от щоб не було розриву між номінальним курсом і ринковим, НБУ «підтягнув» ставку. Бо ж якщо цей розрив буде, почнуться шалені спекуляції, і банки продаватимуть валюту за парканом, а не офіційно», – пояснює Лановий.

Разом із тим, на думку Ланового, регулятор міг би і надалі продавати валюту з резервів. «Зараз важливо не накопичувати її в резервах, а утримувати економіку. Я б побажав НБУ більше витрачати валюти. Тим більше, що іноземну валюту нам зараз дають: приміром, 4 млрд грантів євро у вигляді грантів з ЄС», – нагадує Лановий.

Експерт переконаний, що «НБУ робить дуже різкі кроки». «Так економікою керувати не можна, тут має бути еластичність. Піднімати одним стрибком облікову ставку центробанку з 10% до 25% – і всі шоковані, ніхто не підготувався. У випадку з курсом такий стрибок теж є невдалим. І ті, хто бажав отримати кредити, зупиняються», – веде далі експерт.

«Курс буде рухатися у певному напрямку, незалежно від НБУ. Зміна курсу буде тоді, коли у нас зменшиться імпорт і збільшиться експорт. Експорт у нас нині у складному стані, а імпорт нам потрібен для воєнних потреб – у тому числі, паливні матеріали. Тому поки йде війна, експорт-імпорт збалансувати не вдасться», – підкреслив Лановий.

«СОБІВАРТИСТЬ УСІХ ТОВАРІВ ЗРОСТЕ»

Андрій Новак, голова Комітету економістів України: Нижчий офіційний курс долара давав можливість працювати ринковим спекулянтам, зазначає Андрій Новак у коментарі «Главкому». «НБУ ніби наблизив офіційний курс до ринкового, і на перший погляд це є правильно. Бо якщо у країні існують два чи три паралельні курси, це означає, що регулятор не виконує свої прями функції, одна з яких – забезпечення курсу національної грошової одиниці», – підкреслює експерт.

Новак зауважив: курс має бути єдиним, ринковим, але на нього НБУ при потребі має впливати своїми інтервенціями. Проте, на думку експерта регулятор не справляється зі своїми функціями. «Так відбувається практично з 1996 року, відколи гривня була введена в обіг. З курсу 1,6 грн за долар тоді вона нині впала до 36 грн. За такий короткий період часу це є надзвичайно глибока девальвація», – підкреслює експерт.

«Кожна девальвація грошової одиниці – це девальвація нашої купівельної спроможності. Перше, що станеться, – це подорожчання імпортованих товарів, тому що вони купуються за валюту. І коли валюта дорожчає, вартість цих товарів, відповідно, в Україні збільшується. Україна імпортує енергоресурси – і газ, і паливе, і вугілля. Оскільки вони є важливим компонентом для отримання усіх товарів та послуг, то у всіх виробників і торговців зростає собівартість товарів», – пояснює ефект Новак.

«Наступний виток – подорожчання вітчизняних товарів та послуг через подорожчання сировини, комплектуючих тощо. Просто щось подорожчає більше, щось – менше. Кожна девальвація – це підвищення загальної інфляції в країні», – резюмує експерт.

«НБУ ПРИЙНЯВ ДУЖЕ ПРАВИЛЬНЕ, ХОЧ І ТРОШКИ ЗАПІЗНИЛЕ РІШЕННЯ»

Роман Сульжик, економічний експерт, член наглядової ради «ПриватБанку»: Роман Сульжик переконаний: НБУ зробив правильний крок: «Маємо долар по 36,6 – дуже символічно».

«Останні місяці долар змінився на 15-20% до всіх основних світових валют – окрім гривні. Україні теж потрібно збалансувати курс, щоб гривня не зміщувалась до євро, англійського фунта та японської єни», – зазначає експерт і додає, що НБУ прийняв дуже правильне, хоч і трошки запізниле рішення.

«Далі ми будемо жити в новому еквілібріумі курсу долара до гривні, і я вважаю, що після успішно проведеної реструктуризації боргу у фінансової системи достатньо ресурсів, щоб утримати цей еквілібріум десь на пів року – рік, а далі подивимось. Під час війни важко планувати далі», – продовжує Сульжик.

На думку експерта, для поповнення валютних резервів у України буде як підтримка наших західних партнерів, так і відповідального українського бізнесу – якщо експортна виручка почне знов повертатись в країну, збалансувати курс стане небагато легше.

«Особисто я вважаю, що сьогоднішній курс вже є ринковим для нас зараз, і сподіваюсь, що ті бізнеси, що перейшли на рейки «чорного ринку», можуть переглянути свої рішення і спробувати знов працювати «в білу», – зазначає він.

Сульжик також не вважає, що на цей раз вдасться суттєво відірвати «чорний» курс від офіційного: «Просто тому що

зараз курс більш-менш ринковий, НБУ добре підготувався до цього кроку, та краще координує свої дії з відповідальними банками».

«Так що не панікуємо, не допомагаємо спекулянтам, звикаємо до нової, військової, реальності – та тримаємо фінансовий фронт!», – закликає фінансист.

«У ЦІЛОМУ НА НАС ЧЕКАЮТЬ СКЛАДНІ ЧАСИ В ЕКОНОМІЦІ. ГОТУЙТЕСЬ»

Тимофій Милованов, президент Київської школи економіки, радник керівника Офісу президента: «НБУ був змушений (як більшість економістів і говорили в останні тижні) привести офіційний курс до рівня ринкового. Ринковий курс змінювався через емісію. Якщо емісія продовжиться в значних обсягах, це буде не остання девальвація в наступні місяці», – зазначає Тимофій Милованов.

За його словами, для того, щоб зменшити потреби в емісії, потрібно провести фіскальну консолідацію – зменшення неперіоритетних видатків бюджету, а також збільшити надходження від іноземних партнерів.

«В цілому на нас чекають складні часи в економіці. Готуйтеся. Українська економіка показала себе дивовижно стійкою під час війни, особливо на початку. Проте у стійкості є запас, і він не безкінечний. Війна триває, а запас закінчується. Все ж таки, економіка завжди адаптується до війни і при правильній економічній політиці уряду та НБУ, і за підтримки міжнародної спільноти економічна ситуація може бути прийнятною», – підкреслює Милованов.

«У ПЕРШУ ЧЕРГУ ПОДРОЖЧАЮТЬ ПАЛЬНЕ ТА ЛІКИ»

Андрій Блінов, економічний експерт: «Нацбанк вирішив одноментно, залишаючи політику фіксованого курсу, просто змінити обмінний курс. Фактично це відбудеться в два кроки: сьогодні був змінений курс американської валюти, а починаючи з завтрашнього дня будуть підкореговані і всі інші. А при встановленні офіційного курсу діє правило: щодоби встановлюється офіційні курси інших валют відповідно до крос-курсу на світовому ринку», – зазначає Блінов у коментарі «Главкому».

За його словами, одна з ключових проблем, що існувала останнім часом, полягала в недоволенні експортерів. «Заводячи суди валюту, вони мусили продавати її по курсу нижчому, ніж вони могли продати її на «чорному» ринку. Зараз вони втратили цей аргумент, і, можливо, будуть активніше це (продавати валюту – «Главком») робити», – каже він.

Інший важливий момент, на думку Блінова, це те, що міжнародна допомога і взагалі кошти, які йдуть на поточне фінансування бюджету, теж зростуть в гривнево еквіваленті, бо конвертація відбуватиметься за новим офіційним курсом.

«Так, імпорт подорожчає. У першу чергу, відбудеться цінова корекція на пальне, ліки. Проте це не означає, що у найближчі місяць-два товари різко подорожчають на 25%. Це зростання буде набагато меншим», – переконаний експерт.

Блінов, зокрема, стверджує, що, фахівці паливного ринку говорять про зростання у 5-10%. Експерт пояснює: це пов'язано із тим, що великі ризики раніше вже було закладено в ціну такого дефіцитного товару.

Чи повернуться українці додому

"Ми повернулися в Київ, тому що тут є власне житло і ми хотіли додому", - розповідає айтівець Микола щодо причин свого повернення із тримісячної евакуації до Хмельницької області, де в нього народився син.

"Тут і батьки, і медицина для малого", - пояснює він. "Робота, харчі, ліки і навіть покращення в плані пального - все є". На уточнююче запитання щодо безпеки він каже:

"Ми вважаємо, що Київ - достатньо безпечне місце в Україні. А головне - ми працюємо, платимо податки, донатимо на ЗСУ і піднімаємо економіку, щоб було куди повертатися іншим".

"В мене є дитина, і я не хочу, щоб вона потрапила під російську ракету", - відповідає мені Євгенія, маркетолог, на запитання, чи збирається вона повертатися в Україну із Польщі і коли.

Але крім цього вона називає й інші причини того, чому найближчим часом вона точно не повернеться: вже отримала чудову можливість працювати за фахом у міжнародній компанії, нині дитина в гарному таборі, а весною ходила в школу, після якої пару годин можна погуляти у гарному парку поруч, у Варшаві "хороша екологія".

І загалом, як мати-одиначка у Польщі, каже Євгенія, вона може собі дозволити комфортніше життя за менші гроші.

"В Україні мені поки що нема до чого повертатися. Роботу я втратила, квартиру так само. Жити в батьків і без роботи, коли тут мені комфортно? В мене була непогана зарплата, але половину я віддавала за житло. А на інше нічого не лишалось. Тут я за меншу зарплату можу дозволити собі більше", - пояснює вона, хоч і не виключає, що колись - за мирних часів - повернеться вже із новим досвідом та новими амбіціями в Україну.

"Можливо, скоро повернеться подруга, яка без англійської, і тут може лише прибирати за 15 злотих на годину. А в Україні вона класний бухгалтер", - додає Євгенія.

Чи зможуть і чи будуть українці повертатися додому? І чи буде куди?

БЕЗПЕКА "ДОГОРИ ДРИГОМ"

"Головний фактор - тривалість гарячої фази війни. Якщо це завершиться до кінця року, думаю, ми втратимо приблизно 500-600 тисяч населення. Це багато, але це не катастрофа, - заявила під час телемарафону директор Інституту демографії Елла Лібанова. - Якщо гаряча фаза війни триватиме, скажімо, два роки, то це може бути і до п'яти мільйонів".

На думку науковця, при тривалій війні, коли заборона на виїзд чоловіків призовного віку завершиться, "воз'єднання родин відбудеться не в Україні, а за кордоном".

Українські економісти однозначно погоджуються - повернення українців - це, у першу чергу, не про економіку та гроші.

"Більшість людей, звісно, приймає рішення виходячи з того, чи впаде моєї дитини на голову крилата ракета, чи не впаде", - вважає Гліб Вишлінський, виконавчий директор Центру економічної стратегії.

"Є одна головна передумова - безпека, - каже Дмитро Боярчук, виконавчий директор CASE Україна. - Бачите, і тижня не проходить, щоб не були обстріляні якісь цивільні об'єкти з десятками жертв. Для жінок із дітьми це є фактором, який дуже важко толерувати".

"І одна справа - ракети, а інша - що це може перейти в якусь іншу фазу, шось типу терористичних актів, - додає економіст. - Поки ми не навчилися жити так, як в Ізраїлі, із таким підходом до життя, із "Залізним куполом", хоч і він теж не на 100% захищає, така ситуація триватиме".

"Україна була досить бідною, але безпечною країною. Пам'ятаєте, як казали: яка країна - такі і теракти? Але це вже не актуально - в країні йде реальна війна, - пояснює він. - Якщо раніше люди були готові тут жити, хоч і не дуже заможно, але відносно безпечно у багатьох питаннях, то зараз усе стало догори дригом".

ЖИТЛО

Важливо також, щоб людям було куди повертатися - фізично. Тож багато чого залежатиме і від того, наскільки швидко вдасться відновити зруйноване житло.

"А з цим є велика проблема, бо зараз і державний, і місцевий бюджети перебувають у важкому стані", - каже Гліб Вишлінський.

Економіст зауважує, що попри те, що представники влади звітують про відновлення інфраструктури, йдеться передусім про критичну інфраструктуру.

"І не факт, що вдасться відновити навіть критичну інфраструктуру, потрібну для початку опалювального сезону. Далі йде питання фінансування відбудови приватних будинків і ще складніше - багатоквартирних будинків".

При цьому треба усвідомлювати, каже Гліб Вишлінський, що "в бюджеті на це немає грошей, а донори говорять про великі плани відновлення вже після війни".

Водночас саме у цій сфері держава могла б продемонструвати свою роль найбільш ефективно, вважає професорка Київської школи економіки Ганна Вахитова.

"У держави дуже багато клопотів у військовому сенсі та щодо відбудови економіки. Тут постане питання ефективності зусиль у цих сферах. Тому є тільки одна галузь, де було б непогано, якби держава змогла запропонувати сприяння або умови, - це житло, - розповіла вона під час експертної дискусії щодо повернення українців у CASE Україна. - Багато людей втратили його внаслідок повного руйнування або зазнали чималих ушкоджень. Це сфера, де держава реально мусила б взяти на себе зобов'язання, щоб допомогти в прийнятному форматі людям, у яких житло непридатне для проживання. Ніхто не захоче повертатися на пусте місце".

Такі висновки економістів підтверджуються і численними дописами у соцмережах та чатах.

"Жити взимку ми теж будемо на аеродромі?" - так користувачі соцмереж коментували допис місцевого мера про візит до Гостомеля британського мільярдера Річарда Бренсона і повідомлення про плани відновити аеропорт, де росіяни знищили українську "Мрію".

"Ото добре! Скоріше б побудували новий аеропорт! Краще би за 2 місяці, щоб до холодів. Ми з Горенки з Садової усі б прийшли туди ховатися зимою. Бо ні комісії, ні акту руйнувань, ніяких перспектив, де притулитися!"

"А коли будуть фоточки відремонтованого мосту через річку Ірпінь, нормальне транспортне сполучення, аптеки... і багато того дійсно важливого для жителів селища?"

За час війни росіяни зруйнували понад 15 мільйонів квадратних метрів житла українців.

Найбільше пошкоджень житлового фонду - у Донецькій, Харківській, Київській, Чернігівській областях, - такі дані озвучила голова профільного комітету парламенту Олена Шуляк.

Загалом, від початку російського вторгнення близько 800 тисяч українців взагалі втратили житло.

РОБОТА

"Для тих (жінок з дітьми), хто втратив домівку, варіант повернення в Україну може розглядатися лише коли або в Україні будуть дуже хороші можливості для заробітку - суттєво кращі, ніж в країнах, де вони зараз знаходяться, або якщо чоловік знайде хорошу роботу в Україні і до нього можна буде повертатися вже інший регіон України", - вважає Гліб Вишлінський.

Додатковою передумовою повернення жінок із дітьми - а це найбільша категорія внутрішніх та зовнішніх переселенців як в Україні, так і за кордоном, - є робота садочків та шкіл.

"Інакше вони просто не зможуть працювати, якщо вони працювали раніше і якщо в них немає іншого джерела доходів", - вважає Гліб Вишлінський.

Тож, крім того, чи є де жити, рішення про повернення додому залежатиме і від того, чи є, за що жити. Але дані з ринку праці також невтішні.

Особливо це стосується великих промислових підприємств, які часто були "містоутворюючими".

Наприклад, із середини червня Група Метінвест розпочала процес призупинення роботи ГЗК у Кривому Розі. А з 1 липня призупиняє видобуток на двох гірничо-збагачувальних комбінатах у Кривому Розі (Інгулецькому ГЗК і спільному підприємстві Південний ГЗК) та скорочує роботу "Каметстали" в Кам'янському.

Серед причин називають логістичні чинники (висока вартість перевезень через блокування портів), зростання собівартості виробництва (зростання цін на газ, електроенергію, сировину) та падіння цін на продукцію. Із середини липня також призупиняється видобуток на Північному ГЗК. Із гірничо-збагачувальних комбінатів групи в Україні продовжить роботу з зменшеною потужністю лише Центральний ГЗК.

Для того, щоб економічно запустити механізм відновлення промисловості, робочих місць та економіки, треба мати гроші та ринки збуту, каже Гліб Вишлінський.

"Суто теоретично, якщо нам дадуть страхування від військових ризиків, тут почнуть будувати підприємства, наприклад, з харчової продукції, і експортувати це на європейські ринки", - розмірковує економіст, але одразу ж знову повертається до безпекового фактора: ніхто нічого не буде будувати, якщо туди у будь-який момент влучить російська ракета.

А от Дмитро Боярчук вважає, що для повернення українців "фактор втрати роботи не буде критичним".

"Після завершення гарячої фази бойових дій будуть значні кошти та інвестиції на відновлення. І тут насправді буде дефіцит робочої сили. Питання тільки в тому, коли почнеться це відновлення і в якому вигляді", - каже він.

АДАПТАЦІЯ І "СИСТЕМНА ПРОБЛЕМА"

Втім, якщо говорити про повернення українців додому та роботу, варто усвідомлювати, що цю роботу вони вже - подекуди дуже успішно - шукають і знаходять за кордоном.

При цьому, як зауважує директор Інституту демографії та

соціальних досліджень Елла Лібанова, близько 70% українок, які потрапили в європейські країни, мають вищу освіту.

"Це фантастична цифра для Європи і для нас. Ці люди безперечно конкурентоспроможні на місцевих ринках праці", - заявила науковець на експертній дискусії CASE Україна.

"Європа буде боротися за цих людей, - і Польща, і Німеччина, і Чехія - будь-яка країна буде боротися. Це величезний виклик, і до цього треба ставитися дуже серйозно, - каже Елла Лібанова. - Тому потрібно вже сьогодні думати, а не чекати, доки закінчиться війна і потім когось повертати. Може виявитися так, що поки війна закінчиться, вже не буде кого повертати, люди вже там адаптуються, знайдуть роботу і житимуть".

Вона також звертає увагу і на ще один аспект: серед тих, хто виїжджав, є дві групи "біженців". Перша - це ті, хто реально втік від війни, захищаючи своє життя і життя своїх дітей, і вони переважно налаштовані на повернення, їх приблизно 85-90%.

Друга група - приблизно 10-15% - ті, які намагалися скористатися ліберальними умовами перебування в інших країнах, отримати легальний статус і роботу.

Треба усвідомлювати, що ці люди не повернуться, а відтак, твердить Елла Лібанова, "ми маємо боротися за повернення основної групи".

Для цього, каже вона, "не повинно бути осуду в суспільстві, щоб не створювався імідж людей, які виїхали, як якихось зрадників чи недостатньо патріотів, бо це одразу відштовхує".

А по-друге, "треба заохочувати ситуації, коли людина може з-за кордону працювати на Україні", вважає демограф.

"Причин для цього багато - податки, культурні, робочі зв'язки, а основне - це збільшує ймовірність повернення такої людини тому, що вона працювала, продовжує працювати і знає, куди повернеться".

"Якщо безпекові ризики триватимуть довгий час, то тут буде системна проблема із тим, що люди, які зараз перебувають за кордоном, знайдуть собі хороші робочі місця, адаптуються до місцевого середовища і просто не повертатимуться в Україну. А згодом до них прийдуть чоловіки. Ось це буде тривала і вже незворотна втрата громадян, як споживачів - це зменшить обсяг ринку", - розповідає Гліб Вишлінський про наступну хвилю міграції та її наслідки.

І додає: "Коли ми говоримо про повернення, то мова йде про повернення фізично і податків на споживання".

Дмитро Боярчук звертає увагу і на ще одну проблему, пов'язану із адаптацією українців за кордоном - вони вже побачили інший рівень оплати своєї праці.

"Питання у людей буде, для чого мордуватися за 5-6 тисяч гривень, якщо у тій же Варшаві зарплата починається із 3-4 тисяч злотих (це 30-40 тисяч гривень)?"

Утім, навіть не це головне, - у теперішній ситуації жодні суто економічні стимули не допоможуть повернути українців додому, вважає економіст.

"Питання не в тому, як повернути українців, питання в тому, як створити умови для тих, хто готовий нести ризики і толерувати небезпеку для свого життя та здоров'я", - вважає Дмитро Боярчук.

Він також попереджає: "Потрібно звикати до думки, що певна кількість українців - жінок, дітей - залишиться за кордоном, і вони не повернуться. І так само треба звикати до думки, що цих людей будуть замінювати мігранти, в тому числі і з третіх країн, зокрема, й з Білорусі та Росії. І це питання треба ставити і підходити до нього серйозно".

Саме в цьому сенсі актуальними стануть норми, які раніше вважали дискусійними. "Громадянство треба надавати після вивчення історії, мови, складання іспитів, - вважає економіст. - Бо ми можемо виграти війну, але в умовах такої міграції цей "руський мір" до нас заповзе через інші ворота".

Дмитро Боярчук також не виключає, що і після завершення війни на Україну може очікувати ще одна хвиля міграції - "питання лише у масштабі". І тоді це вже не будуть "біженці з рюкзаком і трьома сумками".

"Тут проблема в тому, що більшість людей розуміють, що Росія не провалиться миттєво під землю, і дехто буде приймати рішення, виходячи з того, що вони не готові витрачати своє життя, щоб боротися із цим суцільним злом, жити і постійно очікувати нового нападу".

Як у Польщі повернули зір родині, що постраждала від ракетного удару РФ

"Тут багато автівок, а ще нам подобається дивитись на яскраві кольори", - діляться враженнями про нову домівку у польському Любліні 5-річні близнюки Назар і Тимур Селіжанови.

У березні в їхній будинок у Северодонецьку влучив снаряд. Діти з мамою опинилися під завалами. Коли їх дістали, виявилося, що всі троє зазнали тяжких поранень і повністю осліпли.

Після стабілізації стану в місцевій лікарні Олена Селіжанова із синами вирушила у небезпечну подорож у 1300 км - із Северодонецька до Львова.

Там окуліст Наталя Прейс усвідомила серйозність їхнього стану й організувала переїзд до Польщі, до міста Люблін, де сім'ю зустрів провідний хірург-офтальмолог Роберт Рейдак. Він негайно розпочав лікування.

Коли ВВС вперше зустрілася з родиною на початку квітня, усі троє шойно перенесли операцію з порятунку зору, яку професор Рейдак і його команда провели у незалежній громадській клінічній лікарні №1 при Люблінському медичному університеті.

Якби Олена та її хлопці приїхали до Любліна на кілька днів пізніше, наслідки були б жахливими.

"Вони б втратили зір повністю, вони прибули буквально в останній момент, коли можна було зробити операцію. При травмі ока час має вирішальне значення", - пояснював про-

фесор Рейдак.

"ДУЖЕ ЖВАВІ ХЛОПЧИКИ"

"Хлопці почуваються добре, - каже Олена. - На обличчі ще видно шрами від уламків, але вони - дуже жваві. Люблять гратися з іншими дітьми".

"Сини відносно легко заводять друзів і стають більш довірливими. Це дає мені надію, що ми зможемо впоратись з нашим важким досвідом".

Окрім психологічної підтримки, родина отримала й практичну допомогу - у Любліні їм надали муніципальне житло та грошову допомогу.

КІЛЬКА ОПЕРАЦІЙ

Усій родині знадобилася серія складних операцій.

Назар унаслідок російського ракетного удару втратив праве око. І професор Рейдак імплантував йому сучасний протез американського виробництва, який рухається так, що його важко відрізнити від справжнього ока.

За словами лікаря, це було необхідно для запобігання деформації обличчя хлопчика у міру його зростання. Ліве око Назару також прооперували, тепер у нього ідеальний зір.

Його брату Тимурі оперували обидва ока. Праве було дуже пошкоджене. Його врятували, але гострота зору цього ока наразі лише 10%.

Ліве око Тимура після поранення мало посттравматичні ускладнення - катаракту. На ньому вдалося відновити 60% зору. Зараз хлопчик змушений носити окуляри. Однак професор Рейдак вважає, що зір дитини покращиться настільки, що з роками Тимур зможе відмовитись від окулярів.

Мамі близнюків професор Рейдак вийняв уламок скла з ока. Зараз зір Олени відновився повністю.

Зламана нога жінки загоїлася. Їй видалили кілька зубів, пошкоджених внаслідок вибуху, і запропонували пластичну операцію, щоб позбутися шрамів на обличчі та шиї. Олена взяла на себе всю силу вибуху, захищаючи своїм тілом синів.

Вона каже, що повністю довіряє професору Рейдаку і його команді та не може висловити, наскільки вдячна багатьом людям, що підтримали її родину. Все, чого вона хоче, - щоб її

діти одужали і жили мирним життям.

ШЛЯХ ДО ПОЛЬЩІ

Травматичний досвід родини Селіжанових відкрив шлях для інших українців, що отримали травми очей під час війни. Тепер вони можуть поїхати до Медичного університету Люблін для лікування.

Його ректор, професор Войцех Залуска, дозволив приймати пацієнтів, особливо дітей, після первісного обстеження в Україні.

А професор Рейдак наголошує, що пацієнтів з України лікують у медичних закладах по всій Польщі.

Історія порятунку Селіжанових унікальна ще й тим, що показала, як горе проявляє людські зв'язки, адже це стало стартом для співпраці між професором Рейдаком та його колишньою ученицею з України, Наталією Прейс, що працює у Львівській обласній лікарні.

Після порятунку Олени та її синів Роберт Рейдак, який є президентом Асоціації польських хірургів-офтальмологів, привіз до Львова медичне обладнання на суму 1 млн злотих (215 тисяч доларів).

Чекає на реалізацію й новий проєкт з використанням високоякісних камер, які дозволяють лікарям в Україні знімати травми навіть під час вимкнення електрики й відправляти відео польським фахівцям, які зможуть порадити необхідне лікування, і навіть дистанційно керувати операціями.

Так, рятувальна подорож Олени та її маленьких синів дала надію, хоч і дорогою ціною для цієї родини.

Олена Селіжанова поки що не може повернутися у рідний Северодонецьк, адже він перебуває під російською окупацією. Вже два місяці вона не має зв'язку з батьками, що лишилися у місті, - і лише сподівається, що вони й досі живі, і що ця війна закінчиться.

А зараз її життя сповнене повсякденних турбот батьків з маленькими дітьми.

"Близнюки - справжні ласуни, особливо полюбують молочний шоколад! Я хвилююся за їхні зуби, але всі, хто підтримує нас, - такі добрі. Вони люблять пригощати хлопців, щоб порадувати їх".

росія почала втрачати в Україні більше офіцерів

ВВС на підставі відкритих джерел вдалося встановити прізвища майже 5000 російських військових, які загинули на війні в Україні. За останні два тижні відбулося зростання втрат серед старших офіцерів.

російська служба ВВС складає список загиблих російських військовослужбовців в Україні спільно з виданням "Медіазона" та командою волонтерів. На 22 липня нам вдалося підтвердити інформацію про 4940 загиблих солдатів та офіцерів.

Ми спираємося лише на підтверджені повідомлення про загибель, тому зібрані дані не відображають реального рівня втрат. Але, на відміну від інших оцінок кількості загиблих, наша базується на тисячах конкретних історій і тому допомагає нам розуміти та аналізувати те, що саме відбувається з російською армією під час війни в Україні.

Уявлення про те, яка кількість загиблих не потрапила до нашої добірки, дає інформація з регіональних цвинтарів. Щотижня ми виявляємо нову інформацію про похорон російських військових, про що не повідомляє місцева влада.

На підставі цих спостережень ми можемо припустити, що список підтверджених втрат, який веде ВВС, може містити щонайменше вдвічі менше імен загиблих, ніж реально поховали у росії.

СТРИБОК ВТРАТ СЕРЕД ОФІЦЕРІВ

Із 4940 встановлених російських військових, які загинули в Україні, 852 є офіцерами. За останні два тижні загинуло ще понад 80 офіцерів, серед них 10 полковників.

В останні три місяці частка офіцерів серед загальної кількості загиблих військових поступово знижувалася з 20% (у березні та квітні) до 17% у червні та липні. Наразі знову намітилася тенденція зростання втрат серед командної ланки російської армії.

Це може бути пов'язане з тим, що в Україну надійшли високоточні артилерійські системи, включно з американськими реактивними системами залпового вогню HIMARS. Завдяки такій зброї Україна може завдати точніших ударів по командних пунктах, блок-постах і тилових позиціях угруповання російської армії, яка наступає.

Серед загиблих офіцерів вирізняються військові льотчики. Це рідкісні фахівці та еліта будь-якої армії. Підготовка одного льотчика-снайпера може зайняти від 15 до 17 років і коштує 12-14 мільйонів доларів.

До кінця липня росія втратила щонайменше 50 військових льотчиків (зокрема, штурманів та бортмеханіків). З них 80% - це втрати екіпажів бойових літаків.

Щонайменше п'ятеро загиблих пілотів - люди віком понад 50 років. Відомо, що деякі з них мали вийти у відставку кілька років тому. Участь цих льотчиків у бойових вильотах може бути свідченням нестачі молодого покоління кваліфікованих та мотивованих пілотів.

За оцінкою британської розвідки, протягом багатьох років програма підготовки російських льотчиків у росії йшла за суворим і задалегідь затвердженим сценарієм з метою справити враження на високопоставлених.

Така система пригнічувала ініціативу і не давала ухвалювати самостійних рішень, зазначають розвідники. В результаті це могло перешкодити розвитку бойових навичок молодих екіпажів російської військової авіації.

По регіонах і цвинтарях За кількість втрат у російських регіонах, як і раніше, лідирують Дагестан (245 осіб), Бурятія (224 особи) та Краснодарський край (170 осіб). Для порівняння: відомо лише про 11 загиблих із Москви, хоча мешканці столиці становлять майже 9% населення росії.

Для багатьох регіонів росії, де відсутні соціальні ліфти, служба в армії за контрактом є чи не єдиною

нагодою заробити.

Не про всіх загиблих в Україні російських військових повідомляють публічно, тому ВВС продовжує вивчати, що відбувається на цвинтарях у різних населених пунктах. Могили солдатів, про загибель яких ніде не згадувалося, знаходяться у кожному з тих, що ми вивчили. Їхня частка зазвичай варіюється від 30 до 100% залежно від цвинтаря.

Судячи з табличок на надгробках і датах похорону, зазвичай загиблих доставляють до росії і ховають через 14-20 днів після смерті. Але в деяких випадках цей процес затягується. Наприклад, 20-річного танкіста Ховалига Алдин-Херела поховали лише на 71 день після загибелі.

Для деяких родичів очікування тіла загиблого солдата стає тяжким випробуванням. Так, наприклад, 65-річна Зінаїда Олександрівна з Тиви померла, шойно дізнавшись про смерть свого сина - майора поліції Володимира Шабаліна. Їх поховали разом, в один день.

Тож скільки загалом загиблих Цього тижня свою оцінку втрат росії в Україні назвав глава ЦРУ Вільям Бернс: "Останні за часом оцінки від розвідувальної спільноти США складають приблизно 15 тисяч убитих і десь утричі більше поранених".

Радянський Союз втратив приблизно стільки ж військових за майже 10 років війни в Афганістані.

З урахуванням інформації, що надходить із російських цвинтарів, список підтверджених втрат, який веде ВВС, може містити щонайменше вдвічі менше імен загиблих в Україні військових, аніж реально поховали в росії. З урахуванням цієї поправки наші дані про втрати російської армії можна порівняти з цифрами, які назвав глава ЦРУ.

Але серед усіх озвучених оцінок дані ЦРУ - одні з найнижчих. Британська розвідка говорила про 15-20 тисяч загиблих ще у червні. За даними генштабу України, кількість загиблих російських військових перевищила 38 тисяч.

Швидше за все, така відмінність

у цифрах пояснюється термінологією та методами підрахунку. Деякі експерти включають до втрат російської сторони військових так званих "ДНР" і "ЛНР", а також тих, хто загинув, воюючи у складі приватних військових компаній.

Рахунок сумарних втрат у цих двох категоріях йде на тисячі. В одній лише "ДНР" самопроголошена влада публічно визнала загибель понад 2400 військових.

Підсумкова цифра також суттєво зростає, якщо до списку втрат включити всіх зниклих безвісти військових із росії, а також бійців "народних міліцій" "ДНР" і "ЛНР". Кількість росіян, які зникли безвісти, не вдається встановити навіть приблизно.

А ось у групах прихильників "ДНР" та "ЛНР" у соцмережах ВВС виявила понад 3000 повідомлень та постів людей, які шукають своїх родичів чоловічої статі, які опинилися у лавах "народних міліцій" і давно не виходили на зв'язок.

Оновлених офіційних даних про втрати російської сторони немає. Міністерство оборони росії востаннє звітувало про втрати 25 березня, повідомивши про 1351 року загиблого.

ЗА РОДАМИ ВІЙСЬК

За кількістю абсолютних втрат найбільше серед мотострільців (тобто звичайної піхоти) та десантників. На 22 червня 20% усіх встановлених загиблих служили у Повітряно-десантних військах, ще 20% - у мотострільських підрозділах.

На думку британської розвідки,

такі високі втрати серед російських десантників можуть бути пов'язані з тим, що вони використовувалися для вирішення завдань, які краще підходять для важко озброєної піхоти.

Опитані ВВС експерти також зазначили, що через логістичні проблеми та відсутність панування росії в повітрі підрозділи десантників на передовій часто залишалися без підтримки регулярних військ та авіації. Найшвидше зростають втрати серед тих, кого російські ЗМІ та офіційні особи називають добровольцями. Найчастіше на війну в цьому статусі вирушають чоловіки, старші за 40 років, з регіонів із високою середньою зарплатою.

Перед відправкою на фронт добровольці проходять лише від трьох до семи днів підготовки. При цьому саме загонові добровольців зараз є однією з головних штурмових сил росії на фронті.

Понад 40% загиблих добровольців - це люди, старші 45 років (половина з них - старше 50 років). Це значно відрізняється від динаміки втрат серед інших категорій російських військових - там половина встановлених втрат посядають військовий віком від 18 до 26 років.

У списку втрат, які нам вдалося підтвердити, також 171 співробітник росгвардії, включаючи бійців елітних загонів "Вітязь", "росіч" та "Пересвет". Серед загиблих є щонайменше 117 бійців спецназу ГРУ та три представники спецназу ФСБ "Альфа". Всі ці підрозділи вважаються одними з найсильніших у росії.

НЕРУХОМІСТЬ

КВАРТИРИ

Продаж

Продам 1-кімн. квартиру, середній поверх. Тел. (098)297-57-87.

Продам 1-кімн., середній поверх, без комісії для покупця. Тел. (098)595-45-00.

Продам 2-кімн. квартиру, середній поверх. Без комісії для покупця. Тел. (098)297-57-87.

БУДИНКИ

Продаж

Продам 2-кімн. квартиру, середній поверх. Без комісії для покупця. Тел. (098)595-45-00.

Продам земельні ділянки, Городище, Бармаки, Городок, Житин, без комісії для покупця. Тел. (098)595-45-00.

Продам земельну ділянку. Деталі за телефоном. Тел. (098)297-57-87.

ПРИМІЩЕННЯ

Продаж

Продам комерційне приміщення, 30 кв.м. Тел. (098)297-57-87.

Продам комерційне приміщення, 60 кв.м. Тел. (098)595-45-00.

Здам

Здам приміщення, 30 кв.м. Тел. (098)297-57-87.

ТРАНСПОРТ

АВТОМОБІЛІ ЛЕГКОВІ

Продаж

Продам авто «Волга» ГАЗ-24 та частини до неї. Тел. (098)047-85-14.

ВСЕ ДЛЯ БУДІВНИЦТВА

БУДІВЕЛЬНІ ТА ОЗДОБЛЮВАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Продаж

Бетонні кільця та кришки. Різних розмірів. Копання, чищення криниць, септиків. Тел. (096)168-00-85.

Дошки, балки, крокви, рейки усіх розмірів, сухі та свіжоспилені. Дошка для підлоги шпунтована, вагонка. Доставка. Тел. (096)242-26-61, (068)016-60-98.

ПРЕДМЕТІ СПОЖИВАННЯ

ІНШІ ТОВАРИ

Продаж

Продам протипролежневий матрац АСТИМЕД АВ-05, 6/в в гарному стані з компресором. Розмір 292x85 см, вага пацієнта до 120 кг. Тел. (097)601-01-81.

ПОСЛУГИ

БУДІВЕЛЬНІ ПОСЛУГИ

Всі види внутрішніх та зовнішніх робіт, виконує будівельна бригада. Тел. (096)031-62-62.

БІРЖА ПРАЦІ

Пропоную

Пропоную роботу автомийнику. Тел. (067)762-15-59.

Пропоную роботу кухарю, покоївці в готель, охороннику. Тел. (067)762-15-59, (067)362-01-67.

КОНТАКТИ, ЗНАЙОМСТВА

ВВАЖАТИ НЕДІЙСИМ

Втрачений атестат про повну загальну середню освіту, серія МГ №015236, виданий Рівненською ЗОШ №13 у 1995 р. на ім'я Николок Ігор Ярославич, вважати недійсним.

Втрачений Диплом бакалавра В20 №023357 та додаток до диплому №6245205 від 26.06.2020 р. виданий Університетом державної фіскальної служби України, на ім'я Забожний Олександр Вікторович, вважати недійсним.

Втрачено атестат про повну загальну середню освіту, РВ №29946974 і додаток до атестату №525971, від 24.06.2006 р. виданий Здовбицькою ЗОШ 1-3 ступенів Здолбунівського р-ну Рівненської обл., на ім'я Штундер Василь Михайлович, вважати недійсним.

Втрачено Договір дарування посвідчений Другою Рівненською ДНК від 05.12.94 р. за №2-5027 виданий на ім'я Панасенко Олена Ігорівна, вважати недійсним.

Втрачено посвідчення учасника бойових дій №094486, видане 18.02.16 р., на ім'я Шмаль Олександр Федорович, вважати недійсним.

Втрачено свідоцтво про право власності на квартиру, за адр. вул. Пушкіна, 40, кв. 46, видане на ім'я Петрук Святослав Олексійович, Петрук Валентина Тихонівна, Петрук Тетяна Святославівна, вважати недійсним.

www.ogo.ua

Не вірите чуткам? Ми їх перевірили для Вас!

ого.ua

Ти чула... ПРИВИТ

КНИГИ, ЩО РОЗВИВАЮТЬ КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Том Чатфілд: Критичне мислення. Аналізуй, сумнівайся, формуй свою думку

Критичне мислення – одна з ключових компетенцій людини майбутнього. Вміння піддавати сумніву та аналізу будь-яку інформацію це відмінний спосіб захистити себе від обману та маніпуляцій. Том Чатфілд закликає аналізувати все і скрізь: на роботі, у навчанні та повсякденному житті, і дає практичні рекомендації, як це зробити. Автор перераховує ознаки, якими можна розпізнати неправду і відрізнити справжні аргументи від хибних. Знайомить із дедукцією, індукцією та абдукцією, допомагає розробляти поведінкові та розумові стратегії, розповідає про величезні можливості мови та риторики.

Книга написана з почуттям гумору, в ній багато яскравих прикладів та описів різноманітних феноменів, парадоксів та пасток. Вона буде корисна всім, хто не хоче бути обдуреним псевдологією, статистикою або гарними словами, що переконливо звучать.

Даніель Канеман, Касс Р. Санстейн, Олів'є Сібоні: Шум. Недосконалість людських суджень

Два однаково шановані лікарі можуть поставити пацієнтові різні діагнози. Два однаково чесні судді – винести абсолютно різні вердикти по одній справі. Два однаково досвідчені фахівці з підбору персоналу – вибрати на ту саму посаду різних претендентів. Чому це відбувається? Від чого залежить? Чи можуть такі важливі рішення впливати час доби чи день тижня?

Даніель Канеман разом з Олів'є Сібоні та Касом Р. Санстейном розкриють секрети шуму - сторонніх впливів на наші судження - у багатьох сферах: від медицини до криміналістики, від економічного прогнозування до юриспруденції, і, що ще важливіше, навчать, як його зменшити, а отже, почати знаходити найкращі рішення.

Даніель Канеман: Думай повільно... вирішуй швидко

Наші дії та вчинки визначені нашими думками. Але чи завжди ми контролюємо наше мислення? Нобелівський лауреат Даніель Канеман пояснює, чому ми часом робимо нерациональні вчинки і як ми приймаємо невірні рішення. Ми маємо дві системи мислення.

"Повільне" мислення включається, коли ми вирішуємо завдання або вибираємо товар у магазині. Зазвичай нам здається, що ми впевнено контролюємо ці процеси, але не забуватимемо, що за нашою свідомістю у фоновому режимі постійно працює "швидке" мислення - автоматичне, миттєве і неусвідомлене...

Джонатан Сміт: Псевдонаука та паранормальні явища. Критичний погляд

Упевнено оперуючи даними психології, фізики, логічного аналізу, історії, Джонатан Сміт веде читача таємничими територіями непізнаного, не даючи загубитися серед складних наукових понять і допомагаючи розрізнити неймовірну правду та правдоподібний обман.

Юлія Ворман, практичний психолог

Запрошую працівників НА ВИБОРКУ ОВОЧІВ

Висока заробітна плата. Житло надається. Київська область, м. Переяслав

ТЕЛ. 093 512-30-50, 096 122-61-85

КОПАННЯ, ЧИЩЕННЯ КРИНИЦЬ

- Копання досвідченими монтажниками
- Чистка та поглиблення криниць
- Пошук води на території
- Виготовлення дашків

(068) 758-41-27

Виготовлення бесідок. Продаж та доставка кругів

ПОСЛУГИ ЗІ СПИЛЮВАННЯ АВАРІЙНИХ ДЕРЕВ

Копання траншей, септиків, демонтаж будь-чого!

Т. 096 690-03-69

Фірма "Юрський Горизонт"

www.burenie-ug.com.us

ПІД КЛЮЧ БУРІННЯ СВЕРДЛОВИН НА ВОДУ

(050) 43 43 457, (098) 460-55-77

ВАНТАЖНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Бус Фольксваген крафтер довга база (довжина вантажу до 4,30 м) Вантажопідйомність 1,5 т.

Працюємо: місто, область, Україна.

тел. (097)865-75-47

ЗАБІЙНИЙ ЦЕХ КУПИТЬ на забій і утримання

ВРХ молодняк коні лошата

(099) 327-28-90 (096) 423-51-22

ПЕРЕРОБНА КОМПАНІЯ КУПИТЬ ДОРОГО вимушений забій

ВРХ КОНЕЙ ЛОШАТ

т. (097) 865-87-26

ПП Надія Бурмака

Ліц. АВ №539362 від 22.04.2010 р. МОЗУ

ЛІКУВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ:

- алкоголізму
- тютюнопаління
- зайвої ваги
- наркоманії
- ігроманії

АНОНІМНО ІНДИВІДУАЛЬНО ЕФЕКТИВНО

(097) 272-17-19

СТАНЦІЯ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

HOT ROD GARAGE

- Автозварка
- Ремонт ходової
- Комп'ютерна діагностика авто
- Ремонт двигуна, автомобільних генераторів
- Шиномонтаж, заміна масла

Рівне, с. Великий Олексин, вул. Залізнична, 24

+38 (098) 124-48-43
+38 (073) 121-59-67
+38 (093) 643-09-13

Парамедик Тайра: Коли пахне смаженим, усі згадують про Бога...

За вісім років на війні парамедик Юлія Паєвська (Тайра) бачила, як вмирають люди та гинуть міста. Від поранень і обстрілів, несумісних із життям.

Під час Майдану Юлія рятувала поранених на Грушевського. Потім викладала тактичну медицину, а коли почалась війна на Донбасі, разом із створеним нею підрозділом добровольців "Янголи Тайри" евакуювала поранених українських бійців із передової.

"До Маріуполя понад 600", відповідає вона на запитання, скільки життів урятували "янголи" до 24 лютого 2022-го. Три наступні тижні для неї злилися в один довгий день у маріупольському мобільному шпиталі, який став притулком для військових і цивільних.

16 березня Юлія Паєвська потрапила в полон, коли автобусом вивозила з Маріуполя у бік Запоріжжя жінок та дітей.

За день до цього їй удалося передати картку пам'яті зі своєї натільної камери журналістам Associated Press. Вони провезли карту через 15 російських блокпостів 256 гігабайтів відеохроніки, знятої очевидцем агонії півмілліонного міста.

Про подробиці перебування в полоні Тайра говорить мало. Перші кілька днів без їжі та води. Мінус 10 кілограмів ваги за три місяці. 22 жінки у камері площею три на шість метрів. Щоденне, по кілька разів на день, виконання гімну росії.

Юлія вийшла на волю 17 червня. Деталі обміну дотепер не розголошуються жодною зі сторін. російські пропагандисти, які до того встигли випустити в ефір 47-хвилинний фільм "Тайра — жінка на прізвисько "Звір", назвали обмін Паєвської "верхом цинізму та плювок в обличчя нашим полоненим".

За місяць після звільнення Юлія Паєвська розповіла "Українській правді" про відчуття повноти життя на передовій, про те, чому на "нулі" не буває атеїстів, чому вона не відчуває щастя від смерті ворога, і про безцінний для неї досвід трьох тижнів у блокадному Маріуполі.

Далі — пряма мова Юлії.

ВІЙНА

Я — парамедик, і наш добровольчий підрозділ ніколи не брав зброю на "нуль". Якщо я буду вести вогонь,

втрачу час, а поранений втрачить життя через те, що я загралася у "війнушку". Моя справа — довести пораненого до госпіталю живим.

В бойових умовах у тебе загострюється інтуїція, і ти можеш навіть передбачити дії ворога. Було таке, що ми їдемо з пораненим, і я кажу водію: "Повертай на іншу дорогу". Ті, хто зі мною давно, навіть не питають "Чому?". Мовчки повертають, а туди, де ми мали бути цієї миті, щось прилітає.

Я індивідуаліст, але всі евакуації поранених робила не сама. Це завжди командна робота. І задача командира, щоб команда працювала, як швейцарський годинник — насправді це найважче.

Свої якості індивідуаліста я використовую, щоб правильно організувати тих, хто мені підпорядковується, або для того, щоб підкоритися. Бо якщо ти не вмєєш підкоря-

і впевнився, що він жити-тись життя через те, що я загралася у "війнушку". Моя справа — довести пораненого до госпіталю живим.

Війна загострює всі відчуття. Все настільки смачне, настільки живе...

Я повернулася з полону і просто насолоджуюсь теплим вітром на плечі, спілкуванням з адекватними людьми, доброзичливим псом на вулиці — у полоні собаки були навчені не спілкуватися, а дещо іншим речам.

Відчуття повноти життя в війні — це щось фантастичне. Коли смерть поруч, ти як ніколи відчуваєш себе живим.

СМЕРТЬ

Мене не тішить смерть, навіть смерть ворога. Коли гинуть ті, хто "валить" по нас, я не відчуваю радості. Мені тільки легше на душі від того, що більше залишиться в живих моїх побратимів, що

тися командиром, ти не можеш сам бути командиром.

Якось ми з другом довели 300-го до шпиталю. Вийшли, сіли в машину, закурили й уважно подивилися один на одного.

Ми були щасливі. Ми все правильно зробили. Ми розуміли, що чийсь син тепер точно виживе. І це було круто.

І раптом мій напарник прошепотів: "Знаєш, якось генерал Роберт Едвард Лі сказав: "Слава Богу, що війна така жахлива, інакше ми любили б її надто сильно".

Війна дає швидкий відгук на кожну твою дію. Снайпер зробив постріл і одразу отримав підтвердження, що спрацював правильно. Ти довів пораненого до шпиталю

в моїх "янголів" буде менше роботи. І рідше доведеться відмивати машину від крові.

Я могла сказати пораненому росіянину: "От навіщо ж ти приперся сюди?" Але в цьому не було ненависті навіть попри те, що я на власні очі бачила наслідки їхніх дій.

Можливо, мене хтось засудить, але я не воюю з пораненими. Він лежить переді мною, без зброї, і йому загрожує смерть. І цієї миті я до нього ставлюсь як до людини, яка перед обличчям смерті може щось зрозуміти. На це надії небагато, але раптом.

Зараз я реаую на смерть не так гостро, як раніше. Але якщо хтось з медиків вам скаже, що зник до смерті — це бравада. І за цим моторошним медичним гумором, особливо у військових медиків, ми просто ховаємо свій біль.

Смерть немінуча, вона жінка вперта і своє візьме. Можна лише торгуватися за годину, день, місяць, життя. Але бувають моменти, коли торг недоречний.

Таких моментів безліч. Приміром, коли біжу за пораненим кілька кілометрів і знаю, що під прикриттям кулемета працює ворожий снайпер. Я розумію, що він мене бачить, і краще перечекати або піти в обхід. Але я маю інформацію, що наш поранений боєць — важкий, і якщо я забарюся, то він скоріш за все загине. І я свідомо

ризикую.

Є речі страшніші за смерть: зрадити себе, втратити побратима через те, що тобі страшно. І ти йдеш, попри цей страх.

БОГ

Атеїстів на "нулі" я не зустрічала, жодного. Коли пахне смаженим, всі згадують про Бога. Занадто багато див там відбувається. Пояснити одне ще якось можна, друге — за вуха притягнути, а третій випадок збігом обставин вже ніяк не пояснити — не натягується, як сова на глобус.

Ще в дитинстві я зрозуміла, що Бог, якого шукають десь зовні, на небі, в храмі або ще десь, він ні фіга не зовні, а всередині тебе. Обдурити можна кого завгодно, навіть себе самого, але не цього Бога, який сидить всередині.

В моєму житті було багато доленосних збігів. Життя — це такий ланцюг причин, наслідків, мрій, сподівань, передчуттів. Одне тягне за собою інше. І якщо ти лишаєшся собою, на виході отримуєш пазл, який нібито складається сам. Наче не ти складаєш цей малюнок, а всі його дрібні деталі самі знаходять свої місця. І навпаки — якщо зраджуєш себе, все розсипається.

Кільком моїм знайомим в 70 років раптом відкрилося, що життя закінчується, а вони нічого не зробили. І навіть те, що зробили гарного, вони знецінили через те, що

були колись нещирі передусім до себе.

Де є Бог, коли гинуть діти внаслідок обстрілів? Чесно? Публічно сказати, що я думаю з цього приводу, не можу, а брехати не хочу. Тому давайте просто відкладемо це питання на потім.

МАРІУПОЛЬ

Напередодні 24 лютого передчуття були паскудні, але мозок відмовлявся повірити. Я себе вмовляла, що вторгнення, якщо буде, то локальне.

23-го ми їхали до Маріуполя з моїми друзями — Юрієм Гудименком і Сержем Марком. Вони страшні троляки, і ми всю дорогу ржали.

А потім були три тижні в Маріуполі, коли я практично безперервно працювала в 61-му мобільному шпиталі. Ці три тижні перевершили за насиченістю Майдан 2014-го. Хоча раніше здавалося, що це неможливо, бо на Майдані було дуже багато поранених і травмованих, вони швидко мінялися, і час був дуже спрессованим.

Блокадний Маріуполь — це було безкінечне... вибачте, інше слово не можу підібрати... й*бане пекло. Але цей досвід смертей, поранень, страждань я вважаю найціннішим досвідом свого життя.

Цей досвід занадто дорогий. І я ще на стадії його осмислення. Не думаю, що швидко впораюся з цим.

ПОЛОН

У в'язниці будь-яка новина сприймалася як щось надзвичайне. Іноді хтось із вертухаїв вмикав телевізора, звідки неслися шматки їхніх "новин". Події на фронті в них подаються так, що Україна взагалі вже знищена. Деякі полонені в камері починали вірити в ту брехню, яка відгризає від них шматок за шматком.

В камері якимось дивним чином виникла книжка "Молода гвардія". Колись нам викладали її в школі, і мені було цікаво перечитати. Свого часу вона була дієва як зразок комуністичної пропаганди і своєї цілі безперечно досягала. Зараз можу оцінити її літературну "цінність" і те, як вона побудована, щоб

вплинути на свідомість.

Смішного в полоні було мало, але іноді ставалось. Уявіть, при обшуку якийсь дядько копірається в пакеті з моїми речами, раптом підривається, біжить до мене і верещить: "Откуда у тебя это? Откуда, шпионка?". Думаю, що ж він знайшов, там усілякі жіночі хрені. "Откуда у тебя зубная паста производства Великобритании? Где ты ее взяла?". Ну, насправді, звідки в мене може бути зубна паста! Кажу йому: "В магазині купила, в "Епіцентрі".

На "інтерв'ю" так званих журналістів НТВ мене привели одразу після допиту, і я була, м'яко кажучи, знесилена. Сиділа в кайданках, наді мною висіли якісь люди. Через те не одразу зрозуміла, що відбувається. Але швидко розібралася і намагалась фільтрувати свої слова так, щоб із них не можна було потім нічого толком нарізати.

Але насправді їм було все одно, що я говорю. Їм потрібна була картинка. Вони навіть не заморочувалися, щоб воно виглядало хоч трохи природно.

Після звільнення з полону я жадібно поглинала інформацію за три місяці, вкрадені у мене у в'язниці. Рахувала втрати серед друзів, близьких друзів, знайомих.

Скільки найдостойніших пішло від нас. На цвинтарі, куди я прийшла провідати свого друга, випадково побачила могилу іншого близького друга, який загинув у травні, поки я була в полоні.

Війна виносить на гребінь найнеймовірніших людей і впирається їхньою енергією та кров'ю. Так створюється майбутнє, яке ми не побачимо, але побачать його наші діти. Хтось цеглину покладе в цю будівлю, хтось красивену колону.

В мирному житті люди можуть дозволити забути своє призначення. А в такі моменти як сьогодні, гостро відчуваєш свою причетність до творення чогось більшого до своєї особистої долі. Це те, що згадуватимуть і тисячу років по тому.

Жодного номера тих, хто загинув, я не видала з телефона. Вони всі зі мною.

Михайло Кригель, УП

Цілительниця бабуля Надія

Дізнавшись про феноменальні здібності цілителя, люди із усіх куточків України їдуть за цілінням та порадою

Спеціальний дозвіл МОЗ № 2416 від 21.11.2018 року
Ліцензійно-експертний висновок УАНМ № 4518 до 30 січня 2023 року

- Вилікування на ВІСК, зцілення від простатиту та енурезу.
- Знімає порчу. Алкоголізм по фото. Після обряду ніколи не заг'є.
- Повернення чоловіка в сім'ю, усунення суперниць.
- Зняття хвороби і згуби сильним обрядом.
- Допоможе знайти «половинку» в будь-якому віці.
- Знімає приворот по крові, повне позбавлення від зрад.
- Пророкує майбутнє, долю.
- Захистить Вас від нещасних випадків, хвороб.
- Установа на благополуччя і успіх.
- Після обряду, який Вам проведе Надія, Ви зможете народжувати здорових дітей.
- Установа захисту, яка буде працювати завжди.
- Обряди на бізнес.
- Обряд на продаж нерухомості.

м.Рівне, вул. Чорновола, 13
прим. Облспоживспілки
(центр, за ЦУМом),
каб.419, 4-пов.
тел. (066) 876-96-31,
(068) 613-43-05

Допомогаємо людям
більше 30 років

Приєм: пн-пт 10:00-14:00, сб-нд – вихідні. Приєм – 100 грн.